

Hersenen en gedrag bij mensen met een verstandelijke beperking

14 oktober 2021

www.fortior.info

- Een studiemiddag op 14 oktober 2021 van 13:30 tot 17:00
- Docent: Gert-Jan de Haas
- Locatie: Utrecht
- Over: Het leren zien van de relatie tussen hersenfunctie en gedrag bij mensen met een verstandelijke beperking met behulp van Neuro-Analytisch Redeneren
- Accreditatie is aangevraagd bij NIP K&J/NVO OG (indien toegekend geldt dit ook voor SKJ) en Register Vaktherapie.

Inleiding

De relatie tussen hersenen en gedrag is heel fascinerend. We weten dat de hersenen gedrag mogelijk maken en omgekeerd, dat gedrag de hersenen beïnvloedt. Over de relatie is veel bekend, maar heel veel ook niet. En wat hebben we aan die kennis? Begrijpen we gedrag dan beter of de werking van emoties? En welke kennis zouden we goed kunnen gebruiken in de ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking?

Een voorbeeld: cliënten met probleemgedrag roepen bij hun begeleiders een hoop boosheid en irritatie op. Die begeleiders reageren dan met: “Ze doet het erom. Hij weet precies de zwakste eruit te pikken. Ernstig verstandelijk beperkt? Ik geloof er niets van. Zij is slimmer dan je denkt. Hij doet dingen die niet mogen. Dat pikken we niet! Hij verdient straf!” Misschien leidt kennis van de manier waarop hersenen onaangename ervaringen verwerken, tot andere reacties.

Volgens neuropsycholoog Gert-Jan de Haas beschikt ieder levend wezen over basisvaardigheden om te overleven. Zelfs de meest eenvoudige organismen zoals bacteriën, vuurvliegjes of parasieten beschikken over de mogelijkheden tot complex gedrag met overleving als doel. Complex gedrag is iets anders dan intelligentie. Het brein werkt niet altijd als een keuze. Het is geen ding dat je aan en uit kunt zetten. Er is intelligentie voor nodig om iets “niet” te doen.

Neuro-Analytisch Redeneren (NAR) is bedoeld om te begrijpen hoe het brein werkt. Je kunt dan beter snappen wat ten grondslag ligt aan bijvoorbeeld probleemgedrag. Zo voorkom je dat cliënten zich onbegrepen voelen. En dat op basis van een verkeerde aannames oplossingen worden bedacht. De hersenen vormen namelijk het fundament voor gedrag en bepalen de bandbreedte voor iemands mogelijkheden. De man achter NAR is de neuropsycholoog Gert-Jan de Haas. Hij is landelijk consultant (o.a. voor het CCE) en deskundig op het gebied van problematisch gedrag van kinderen, jeugdigen en volwassenen met een verstandelijke beperking.

Inhoud van de studiemiddag

Op een zeer toegankelijke wijze vertelt neuropsycholoog Gert-Jan de Haas over de relatie tussen hersenen en gedrag bij mensen met een verstandelijke beperking zodat de deelnemer beter kan plaatsen waar bijzonder of problematisch gedrag vandaan komt. Het gebruik van psychofarmaca komt niet apart aan de orde, maar wel als dat past in de uitleg van de werking van het brein, om aan te geven hoe je tegen het gebruik van medicatie aan kunt kijken.

Wat heeft de deelnemer aan het eind van de middag geleerd:

1. Functionele neuro-anatomie.
2. Basale hersenfuncties.
3. Principes voor de dagelijkse praktijk (Neuro-Analytisch Redeneren, NAR).

Programma

13:00	Ontvangst
13:30	Opening
13:35	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding op de functionele neuro-anatomie • Uitleg over basale hersenfuncties
15:00	Pauze
15:15	<ul style="list-style-type: none"> • Neuro-analytisch Redeneren (NAR) • vertaalslag naar de ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking
17:00	Afsluiting

Cliëntgroep

Deze studiemiddag heeft betrekking op kinderen, jongeren en volwassenen met een lichte, matige of ernstige verstandelijke beperking en eventuele bijkomende (psychiatrische) stoornissen.

Doelgroep

De studiemiddag is op HBO/WO niveau en is bedoeld voor:

- begeleiders,
- vak- en speltherapeuten,
- logopedisten,
- fysiotherapeuten
- ergotherapeuten,
- orthopedagogen,
- psychologen,
- verpleegkundigen,
- teamleiders.

die werken in sectoren als gehandicaptenzorg, psychiatrie, (speciaal) onderwijs en forensische zorg of in gemeenten (WMO).

Docent

Gert-Jan de Haas, neuropsycholoog, is sinds 1992 werkzaam binnen (o.a.) de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Vanuit zijn bedrijf NAR-Lab wordt hij betrokken bij complexe casuïstiek binnen heel Nederland en soms daarbuiten. Hierbij is veelvuldig de vraag de verschillende componenten van gedrag bij elkaar te brengen onder een gezamenlijke noemer, de zogenaamde transnosologische benadering. Hierdoor wordt de diagnostiek meer kernachtig en eenduidig. Het sociaal-emotioneel functioneren is onontkoombaar één van deze componenten, gezien het essentiële belang voor het aangaan van relaties waarbinnen behandeling en ondersteuning plaatsvinden.

Gert-Jan de Haas is onder andere gast-docent aan de AVG-opleiding, geeft veelvuldig lezingen, publiceert en wordt geconsulteerd bij diverse inhoudelijke, maar ook organisatievraagstukken. Hij is tevens afgestudeerd musicus, maakt en publiceert muziek en is bijvoorbeeld als consulent verbonden aan Het Nationale Ballet en de School voor Jong Talent van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag.

Literatuur

- Antle, M.C. (2007). Gates and oscillators II: Zeitgebers and the network model of the brain clock.
- Dahl, R.E. & Forbes, E.E. (2010). Pubertal development and Behavior: Hormonal Activation of Social and Motivational Tendencies. *Brain Cogn.* 2010 February; 72(1): 66-72.
- Deckers, C.L.P. et al. (2009). Herkennen van temporaalkwabepilepsie bij volwassenen. *NTVG* 2009;153:A781.
- Geuze, R. (2016). Motorische ontwikkelingsstoornissen: DCD en dyspraxie. In H. Swaab, A. Bouma, J. Hendriksen, & C. König (editors), *Klinische Kinderneuropsychologie : Clinical child neuropsychology (2^e herziene druk redactie, blz. 553-584)*. [21] (Neuropsychologische handboeken). Amsterdam: Boom
- Haber, S.N. (2016). Corticostriatal circuitry. State of the art. *Dialogues Clin. Neurosc.* 2015;18-7-21.
- Katz, P.S. (2015). Evolution of central pattern generators and rhythmic behaviours. *Phil. Trans. R. Soc. B* 371:20150057.
- Martinez-Martinez, P. et al. (2015). Auto-immuunaandoeningen als mogelijke oorzaak van neuropsychiatrische syndrome. *TVP*, 57(2015)3, 183,191.
- Moretti, R. & Signori, R. (2016). Neural correlates for Apathy: Frontal-prefrontal and Parietal cortical-subcortical circuits. *Frontiers in Aging Neuroscience Volume 8, December 2016, Article 289*.
- Nishijo, H., Rafal, R. & Tamietto, M. (2018). Editorial: Limbic brainstem roles in perception, cognition, emotion, and behavior.
- Nistri, A. et al. (2006). Tuning and playing a motor rhythm: how metabotropic glutamate receptors orchestrate generation of motor patterns in the mammalian central nervous centre. *J. Physiol.* 572.2 (2006) pp 323-334.
- Perry, R.E. (2017). Neurobiology of infant attachment: Attachment despite adversity and parental programming of emotionality. *Curr. Opin. Psychol.* 2017, October; 17 1-6.
- Ravignani, A. et al. (2014). Chorusing, synchrony, and the evolutionary functions of rhythm
- Saga, Y., Hoshi, E. & Tremblay, L. (2017). Roles of multiple globus pallidus territories of monkeys and humans in motivation, cognition and action: An anatomical, physiological and pathophysiological review/ *Frontiers in neurocognition, Volume 11, April 2017, Article 30*.
- Shipp, S. (2017). The functional logic of corticostriatal connections.
- Spear, L.P. (2000). The adolescent brain and age-related behavioral manifestations. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 24-2000 417-463.
- Troxel, W.M. et al. (2013). Negative emotionality moderates associations among attachment, toddler sleep, and later problems. *J. Fam. Psychol.* 2013 February; 27(1): 127-136.

Venkatraman, A., Edlow, B.L. & Immordino-Yang, M.H. (2017). The brainstem in evolution: A review. *Frontiers in Neuroanatomy*. Volume 11, March 2017, article 15.

Westra, B.R., Sanders, J.B., Kok, R.M. (2007). Het frontal syndroom: een patiënt met een herkenbaar klinisch beeld, maar zonder duidelijke etiologie. *NTP* 49 (2007) 6.

Wusthoff, C.J. & Loe, I.M. (2015). Impact of bilirubin-induced neurologic dysfunction on neurodevelopmental outcomes. *Semin Fetal Neonatal Med*. 2015 February; 20(1): 52-57.

Vorbereitung en studiebelasting

De studiemiddag is te volgen zonder voorbereiding. De studiebelasting bestaat uit het aantal contact uren. Deze studiemiddag duurt 3,5 uur.

Accreditatie

Accreditatie wordt aangevraagd bij:

- NIP K&J /NVO OG (geldt indien toegekend ook voor het SKJ)
- Register Vaktherapie

Certificaat

Je ontvangt van FORTIOR een certificaat als bewijs van deelname.

Ga voor inschrijven naar www.fortior.info